

Vlada Divljan je u Beču s porodicom stigao 1999. godine, a u njemu prvi put bio 1971. godine u okviru jednog „paket aranžmana“ za 29. novembar. „Beč mi je omiljeni grad jer je to prvi zapadni grad u koji sam došao. Već je bio okiđen za Božić i veličanstven“, kaže dok pali cigaretu. „Tada sam video i prvu ‚pravu‘ radnju sa muzičkim instrumentima, sve ono što sam do tada viđao samo na slikama. Beč je za mene bio sinonim nečeg lepog i grandioznog, ali i pomalo tajanstvenog na neki način. Tako ga doživljavam i danas. Nekoliko godina zaredom nastupa na poznatom festivalu „Wiener Festwochen“ sa pesmama na srpskom jeziku i bendom koji čine Austrijanci. Početkom godine prvi put će izaći sa repertoarom na nemačkom jeziku u bečkom „Ost klubu“. U svom studiju, koji krasi pet monitora, četiri zvučnika, tri kompjutera, jedna klavijatura i gomila gitara,

Sedam je ujutro i Vlada Divljan pije kafu dok priprema užinu za Stevana i Pavla. U porodičnom stanu u Beču, koji se nalazi u kući koja se vidi u nekim kadrovima čuvenog filma „Treći čovek“, primio je našu saradnicu **Idu Labudović** s kojom je razgovarao o starom Beogradu, uspehu Idola i razlozima za angažovanje u politici

Foto: **Nemanja Jovanović**

Terazija petnaestak minuta laganog hoda, do sedamdesete godine taj kraj je izgledao potpuno drugačije. Zgrada u kojoj sam odrastao bila je jedina

Moja prijateljstva p

a sve ostalo je virtuelno, upravo završava poslednji demo, pesmu „Ich moechte raus aus mir selbst“ (Hoću da izađem iz sebe) koju izvodi sa svojim bečkim bendom čije ime ne želi da otkrije.

I dok se čuje kako bečkom ulicom prolazi tramvaj, priča o vremenu kada su njegove pesme postale hitovi i kako je Beograd „s jedne strane bio provincijalniji, a s druge kosmopolit-ski“ i više okrenut svetu nego danas.

U kojem ste kraju grada odrasli i kako je Beograd tada izgledao?

Odrastao sam u tada širem, a danas užem centru Beograda, u ulici Knez Danilovoj na Paliluli, ispod malog Tašmajdana. Iako je odatle do

visoka sedmospratnica sa tri ulaza, tipična socijalistička građevina s početka šezdesetih. Sve ostalo bile su avlije i dvorišta od udžerica, do malo boljih ili lošijih kućeraka. Više je sve ličilo na malo provincijsko predgrađe nego na Beograd kakav sada znamo. Sećam se kako su ljudi sedeli u papučama ispred kuća i po dvorištima, išli u kafanice kojih odavno već nema, na špricer ili rakijicu. Pamtim i vreme kada su kroz Knez Danilovu ulicu češće prolazila kola s konjima nego automobili. Potpuno je sve bilo drugačije. Međutim, nasuprot toj gotovo pastoralnoj slici, postojao je evropski Beograd. Moja prva sećanja sežu u rane šezdesete, a to je baš vreme kada je sve krenulo da buja, vreme

otvaranja ka svetu. Uprkos svoj rigidnosti tadašnjeg sistema, postojala je i neka kulturna politika zemlje u kojoj sam odrastao, a to je pojam koji je danas u Srbiji nestao. Kako sam živeo preko puta škole, tu je bilo mnogo mangupa, frajera, kako smo ih mi zvali, koji su od dece uzimali novac pred školu, a mi smo, kao lokalci, uživali privilegije i određenu zaštitu. Nije bilo ni noževa, a kamoli pištolja. Verovali ili ne, ja sam prvu verziju mjuzicka „Kosa“ u Ateljeu gledao negde u proleće 1972. godine. Nekako su pustili mene i drugara na studentske karte od po jedan dinar, iako smo bili još u osmom osnovne. Sedeli smo u prvom redu i potpuno odlepili. Išao sam u školu „Starina Novak“, a onda

eživela su rat

sam krenuo u Osmu beogradsku gimnaziju, iako mi je Peta bila bliža. Osmia je bila nekako tolerantnija, atmosfera je bila nešto ležernija i opuštenija i jedan od mnogo bitnih razloga za mene je bio taj što u Osmoj nismo morali kratko da se šišamo. Ko je imao dugačku kosu značilo je da je prvo uspeo da se za to izbori kod kuće, pa u školi. Biti rok muzičar bilo je kao biti nešto između Robina Huda i Đorda Marjanovića.

Da li balade koje ste pisali imaju veze s vašom ličnošću?

Svakako, inače ih ne bih ni pisao. Ne potcenjujem svoju publiku, možda i zato retko objavljujem nove pesme. Iza svake moje ljubavne pesme

postojala je neka prava ljubav ili barem želja da se ona desi. Za mene je bio svojevrstni šok kada sam prvi put kupio LP ploču i počeo da otkrivam rokenrol. Do tada sam uglavnom slušao Radio Beograd koji je puštao zanimljivu, ali strogo kontrolisanu muziku. U bend sam, naravno, uključio svoja dva najbolja drugara Božu i Zdenka. Jedan je stanovao preko puta mene, a drugi zid do mene, sva trojica u parteru. Prionuli smo veoma uporno na probe, od ložionice, preko vešernica i stanova kada su roditelji bili na poslu. To nam je bila i glavna škola rokenrola, jer ni ja zapravo nemam pravo muzičko obrazovanje, osim što sam dve godine išao na kurseve Narodnog Univerziteta „Braća

Neki kažu da je slava najveća droga i verovatno ima istine u tome jer se čovek navikne da bude važan

Stamenković“. Profesor Branko Perišić, koji i danas tamo radi, umeo je od početka da nas zainteresuje za muziku. Trebalo je negde i javno nastupiti, što nije bilo nimalo lako, nisu se baš utrkivali da nas pozovu, ali spas su bile mesne zajednice. I kupovina instrumenata bila je u to vreme nešto veoma komplikovano i naporno. Kod nas ste tada mogli da kupite samo češke i slovenačke gitare i bubnjeve koji su bili prilično loši, a skupi. Mesecima smo skupljali novac za činelu, pa doboš na vojnom otpadu, prvu električnu gitaru, malecna pojačala. A kada su stigli prvi profesionalni instrumenti, gibsoni i fenderi sredinom sedamdesetih, tek je to bilo komplikovano i već ste ulazili u neku vrstu kriminala, tzv. deviznog prekršaja, jer niste mogli da ih kupite zvanično, kako sa 16 godina niste mogli da imate devizni račun. Moralo je preko roditelja da se naručuje iz inostranstva, pa da se mesecima čeka da stigne iz Nemačke ili Engleske, a onda te čeka surova carina koja ti na to što si jedva napabirčio udari još nekih 50-60 odsto nameta. Bilo je to vreme velikog entuzijazma. Često mi se dešavalo da nosim pojačalo od 15 kilograma i dve gitare po nekoliko kilometara, ruke se otegnu do zemlje. Da bismo jedne večeri svirali u Dadovu, i to u maloj sali i naravno za džabe, Zdenko Kolar (basista) i ja pobjegli bismo iz škole i oko pet ujutro uhvatili autobus za Divčibare, pošto su tamo u hotelu svirali neki naši drugari koji su imali razglas. Doneli bismo razglas odande u gepku autobusa, svirali te večeri i opet ga sutra vratili na Divčibare. Taj se bend zvao „Marilyn“ i u njemu su uz Zdenka i mene svirali bubnjar Kokan Popović, klavijaturista Dragan Mitrić i saksofonista Bora Antić. Počeli smo da sviramo nekakav džez-rok, danas se to zove fusion, a sedamdeset i sedme dobili smo prvi profesionalni angažman da sviramo na šestom spratu Beogradanke. Tada smo se već zvali „Zvuk ulice“ i počeli smo, verovatno prvi u Beogradu, da sviramo ono što se zvalo novi talas, onaj koji nas je sa zapada već uveliko zapljuskivao.

Nije bilo mesta na koja smo mogli da idemo u provod. Stanovi u kojima smo živeli uglavnom su bili mali, a tu su bili i roditelji. Nije bilo kafića, postojale su samo kafane u kojima ste morali da jedete, a za to nije bilo novca. Bilo je par noćnih klubova u koje nas nisu puštali i koji su bili preskupi i „Šansa“, u kojoj bismo redovno završili. „Papagaj“ je otvoren tek osamdesete i njega prezirali smo kao šminkersko mesto.

Biti pozvan na žurku, da li je to bio deo statusnog simbola?

I da i ne, zavisi koliko ste držali do te vrste statusa. Nekome je značilo da bude deo te tzv. „gradske ekipe“, drugi su to sve prezirali i ti su isključivo upadali na žurke. Ovi prvi, „statusno osvešćeni“, hteli su nas „Idole“ na žurkama po svaku cenu, ali meni je cela ta priča prilično brzo dosadila. Oformila se grupa ljudi koja je uvek išla sa jednog mesta na drugo i sve je to izgubilo čar. Beogradski snobovi, koje sam uvek prezirao, zavladao su tom „party scenom“. Takođe, ne sme se zaboraviti SKC, koji je za nas bio zaista bitno mesto jer je krajem sedamdesetih počeo da se otvara prema mladim bendovima i umetnicima uopšte, a bio je i super mesto za „aktivno“ gluvarenje. Naravno, uvek se sviralo besplatno i to se podrazumevalo, ali bi nam zakupili pravi razglas, imali smo čoveka za miks-pultom i to je izgledalo i zvučalo mnogo profesionalnije.

Šta je emitovao Novi talas?

Pre svega energiju, neku nepatvorenu radost življenja koja je bila primerena našim godinama, kao i promenama koje su se dešavale u društvu. Takođe želju da sviramo jednostavnije a snažnije, pa smo inspiraciju tražili u ranim šezdesetim kada se rokenrol rađao u Evropi. Isto tako, da pevamo o stvarima koje nas interesuju i koje su za nas imale smisla, na način kako smo mislili da treba i da izađemo iz klišea pesama sa bezazlenim i besmislenim tekstovima koje su bile tu samo da bi pevač imao šta da peva. Pesma kao na pri-

mer „Maljčiki“ zvuči danas kao vesela poskočica, što u suštini i jeste, ali ne sme se zaboraviti veoma snažna politička poruka koju je nosila, naročito kada se u obzir uzme momenat u kojem se pojavila. Tu smo pesmu snimili na jesen osamdesete, a emitovana je prvi put par meseci kasnije, za Novu godinu 1981. godine. Da smo je koje dve, tri godine ranije izdali možda bismo bili izbačeni s fakulteta. Da smo zapali za uho nekom prvoborcju ili nekom ambicioznom aparatčiku, ko zna šta bi bilo. No umro je Tito, cenzura i naročito, veoma prisutna autocenzura počela je da jenjava, bilo je to vreme za, što bi pesnik rekao, osvajanje sloboda. Na kraju su kupci albuma „Paket aranžmana“ zbog pesme „Maljčiki“ platili porez na šund, inače uveden zbog narodnjaka koji su krenuli u ekspanziju. Komisija koja je za te prilike ustanovljena morala je na neki način da se politički ogradi od pesme, pa su je proglasili za šund. I pesme „Maljčiki“ i „Retko te viđam sa devojkama“ na samom početku bile su zabranjene na Radio Beogradu, ali su ih puštali na Televiziji Beograd, iako je to zapravo bila jedna te ista kuća. I sa pesmom „Malena“ bilo problema je, čak je Stane Sušnik, urednik na TV Ljubljana, suspendovan na godinu dana jer je za pomenu tu pesmu snimio video spot, uprkos strogoj zabrani nadležnih. Ipak, niko od nas iz benda nikada nije imao problema te vrste.

Kako ste doživeli slavu koja je išla uz „Idole“?

Najvažnije je da sam je preživeo, a kako sam je doživeo... hm, šta da vam kažem. Neki kažu da je slava najveća droga i verovatno ima istine u tome jer se čovek navikne da bude važan, pod znacima navoda, da sebe doživljava preozbiljno, što je početak svakog kraja. S druge strane, kada se bavite muzikom od malih nogu i želite da uspete, uspeh znači postati poznat. Tako da je to nešto što želite i maštate o tome i radite da to postignete. I sada kada se to desi, a desi se uvek iznenada i preko noći, onda nastaju novi problemi. Naravno da

Ja sam od onih koji, možda naivno, veruju da čovek kome se pruža prilika da javno govori treba tu priliku i da iskoristi

volim da steknem priznanje za ono što radim, ali nisam čovek koji previše voli da se šepuri jer se u toj ulozi ne osećam prijatno. Zapravo mi je to osećanje prilično šizofreno, ti si i dalje onaj stari, ali te ljudi oko tebe drugačije doživljavaju i očekuju od tebe da igraš tu ulogu. I zaista lako čovek počne da živi život te svoje projekcije u javnosti. A sav taj uspeh i galimatijas koji on izaziva zapravo samo znači da si relativno dobar u svom poslu, kao što je neko drugi dobar u svom, samo što to ne privlači pažnju javnosti. I ništa više. Ono što definitivno nije prijatno je kada ti telefon zvoni 24 sata dnevno, a s druge strane žice su ili uspaljeni klinici ili prefrigani menadžeri iz tog vremena, spremni da te žednog prevedu preko vode. Još kada se u obzir uzmu i pojedini zlobni novinari željni senzacije po svaku cenu... A opet, nije ni ta moja popularnost nikada bila tolikih razmera da me je zaista ugrožavala, više mi je, danas mi se čini, u životu donela lepih stvari.

I dalje svirate po bivšoj Jugoslaviji

I to vama nije problem. Gde se najbolje osećate?

To je jedna od prednosti kada ste u tzv. zrelijim godinama, jer vas pamte „od pre rata“. Na Balkanu, a i šire, uvek je bilo bolje ono „od pre rata“. Inače, osećam se svuda dobro, koliko god to možda zvučalo otrcano. I to što i dalje, posle svega što se desilo tamo, sviram, osećam kao svojevrsnu privilegiju i time se ponosim. Mada me često o tome pitaju, ja mnoge razočaram jer, barem do sada, nisam imao nikakav ozbiljniji problem. Ono što je još važnije, gotovo sva moja prijateljstva su preživela rat, a i ostali su kontakti s ljudima „iz industrije“.

Angažovali ste se u u politici. Zašto?

Rekao bih da sam se pre svega angažovao oko toga da kažem kako ja razmišljam i kako vidim sadašnji politički trenutak. Naime ja sam od onih koji, možda naivno, veruju da čovek kome se pruža prilika da javno govori treba tu priliku i da iskorišti i zaista kaže ono što je za njega u određenom trenutku važno. Nemam

ambicije niti želje da se bavim politikom, ali imam svoje mišljenje, a rekao bih i određeno iskustvo života u različitim sredinama i ne vidim zašto je razmišljanje nekog nadobudnog mladog (ili starog) političara važnije ili a priori ispravnije od moga. Iskreno verujem u građanska prava i slobode i priželjkujem mnogo više svesti o istim kod naših ljudi, a iz toga sledi i više građanske neposlušnosti. Iako veći deo vremena provodim u Austriji, suviše sam često u Beogradu da bi mi bilo svejedno. Na kraju, tu i radim i to mnogo, za to plaćam porez i, ako ništa drugo, to mi daje određena prava. U vreme kada sam odrastao bavljenje politikom bilo je, barem u krugovima u kojima sam se kretao, nešto što se preziralo, što je bilo rezervisano za štrebere, uvlakače i ostale pokvarenjake. Ali vrug je odneo šalu, dok smo ih mi prezirali oni su cementirali svoje pozicije i danas nam kroje sudbinu. Ako i dalje čekamo, ako smo i dalje „iznad situacije“, na kraju će nas progutati jer je njihov apetit neiscrpan. Zbog toga moje „bavljenje politikom“ nije ništa

Ko je imao dugačku kosu značilo je da je prvo uspeo da se za to izbori kod kuće, pa u školi

drugo nego briga za sopstvenu budućnost i davanje podrške nekome za koga mislite da na tom putu u budućnost može da pomogne. A zašto je to LDP? Zato što je to prva partija koja, po mom uverenju, pokušava da nam kaže istinu, barem onu osnovnu, da nismo nikakav nebeski narod i da već predugo letimo na krilima koja zapravo nemamo. U međuvremenu je većina tih profesionalnih prodavaca neba, tačnije magle, lepo profitirala i danas povlače konce. A znate kako je to kod nas, mala smo sredina sa još manjim budžetima i kako onda, ako ste direktor recimo nekog pozorišta ili bilo čega, da kažete da je politika vladajuće skupine promašaj, kad znate da ste za najviše šest meseci prošlost. I to je ljudski, jer svi mi imamo neke svoje porodice o kojima brinemo. Ali ako sam pre nekih 20 godina odlučio da ostanem u Austriji, dobrim delom i zbog politike koju je vodio Milošević sa ekipom, i ako sam proveo toliko vremena napolju, a posle svega u Srbiji ne smem da kažem ni šta mislim, pa šta onda uopšte radim. Neki su me pitali i koliko mi je Čeda platio da ga podržim, teško im je da poveruju da ja to ne naplaćujem.

Kakav je utisak kad dodete iz Beča u Beograd?

Pošto najčešće dođem kolima najgori utisak su putevi koji se većito grade a nikako da se izgrade, uz opasku da su po dažbinama među najskupljim u svetu. Međutim, sada sama granica, barem ovi veći prelazi, izgledaju mnogo bolje, a moram da pohvalim i carinike i pograničnu policiju koji su uglavnom vrlo ljubazni. Do nedavno je izgledalo kao da ste zaista zašli iza gvozdene zavese, sve s nekim masivnim betonskim barikadama. Uvek me iznenadi i saobraćajna gužva i posebno loš vazduh u Beogradu. Ali pošto sam ja ipak pre svega Beogradanin i veoma volim Beograd, vrlo brzo se naviknem, pa posle u Beču kašljem od čistog vazduha. ☒

(Autorka je jedna od 12 pobednika konkursa Novog magazina za najbolji tekst iz oblasti razvoja)